

Stanowisko
Komisji Międz Zakładowej
Organizacji Związkowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa i Prokuratury
z dnia 20 maja 2020 r.
w sprawie powierzania urzędnikom i innym pracownikom sądów i prokuratury
prac poniżej kwalifikacji i z pominięciem przepisów prawa pracy

MOZ NSZZ "Solidarność" Pracowników Sądownictwa i Prokuratury obserwując w zakładach pracy objętych swoją działalnością próby powierzania urzędnikom i innym pracownikom sądów i prokuratury zadań związanych ze sprzątniem, odkażaniem pomieszczeń, a szczególnie sal rozpraw – działając na podstawie art. 8, art. 23 i art. 26 pkt 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. *o związkach zawodowych* (Dz.U.2019.263 t.j.) przedstawia, co następuje:

I.

Zgodnie z art. 147 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz.U.2020.365 t.j.) oraz art. 190 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. *Prawo o prokuraturze* (Dz.U.2019.740 t.j.) w sądach i powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury zatrudnieni są urzędnicy i inni pracownicy, a **zasady ich zatrudniania oraz ich obowiązki i prawa określają odrębne przepisy.**

Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. *o pracownikach sądów i prokuratury* (Dz.U.2018.577 t.j.) rozróżnia urzędników od innych pracowników sądów i dla nich określa szczególne warunki zatrudnienia oraz okres przygotowawczy w postaci stażu urzędniczego.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2017 r. *w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego* (Dz.U.2017.485) określa kwalifikacje konieczne do zajmowania określonych stanowisk i dzieli pracowników sądów nie tylko na urzędników i innych pracowników, ale samą grupę urzędników również różnicuje na stanowiska samodzielne, stanowiska wspomagające pion orzeczniczy i pozostałe stanowiska wspomagające. Grupę innych pracowników rozdziela zaś na stanowiska pomocnicze i obsługi technicznej i gospodarczej. **Dla osób zajmujących się sprzątniem przewidziano w grupie innych pracowników stosowne stanowisko – określając wymagane kwalifikacje na poziomie legitymowania się wykształceniem podstawowym.**

II.

Z pracownikami sądów – w tym z urzędnikami zawiera się umowę o pracę określającą stanowisko pracy, modyfikując je poprzez awans stanowiskowy – **zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.**

Zgodnie z art. 94 Kodeksu pracy do podstawowych obowiązków pracodawcy należy organizowanie pracy w sposób zapewniający pełne wykorzystanie czasu pracy, jak i osiągnięcie przez pracowników, **przy wykorzystaniu ich uzdolnień i kwalifikacji**, wysokiej wydajności i należytej jakości pracy.

III.

Pracodawca na mocy Kodeksu pracy ma prawo okresowego powierzenia pracownikowi pracy innego rodzaju. **Swoboda pracodawcy w tym zakresie jest jednak ograniczona.** Zgodnie z art. 42 § 4 Kodeksu pracy **praca ta musi być powierzona okresowo na łączny czas nie przekraczający trzech miesięcy rocznie i musi odpowiadać kwalifikacjom pracownika.**

IV.

Przez kwalifikacje, o jakich mowa w art. 42 § 4 Kodeksu pracy, należy zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2000 r. (sygn. akt I PKN 61/00, Pr. Pracy 2001, nr 5, s. 33) rozumieć nie tylko przygotowanie zawodowe pracownika – jego formalne wykształcenie, zdobyte doświadczenie zawodowe i potrzebne umiejętności (por. P. Kukła, *Czasowe powierzenie pracownikowi innej pracy. Komentarz praktyczny*). „Jedną z kluczowych cech, odróżniającą stosunek pracy od innych, na przykład od stosunków cywilnoprawnych, jest podporządkowanie pracownika pracodawcy, polegające przede wszystkim na obowiązku stosowania się do poleceń pracodawcy dotyczących pracy. Zgodnie z art. 100 § 1 obowiązującego Kodeksu pracy pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa pracy i umową o pracę (...) Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1974 r. (sygn. akt I PR 332/74) przyjmuje, że zmiany przez zakład pracy zakresów czynności pracownika nie stanowią istotnej zmiany warunków pracy wymagającej wypowiedzenia, **jeżeli czynności, które ma wykonywać pracownik, nie wykraczają poza obowiązki związane z pełnioną przez niego funkcją**”. (J. Marciniak, *Stosowanie się do poleceń pracodawcy jako podstawowy obowiązek pracownika. Komentarz praktyczny*).

V.

MOZ NSZZ "Solidarność" Pracowników Sądownictwa i Prokuratury stoi na stanowisku, że **tam, gdzie pracodawca wydawaniem poleceń ustnych lub przez modyfikację zakresu obowiązków, powierza urzędnikom i innym pracownikom sądu lub prokuratury zadania poniżej ich kwalifikacji, a opisane w przywołanych wyżej przepisach, przy jednoczesnym pominięciu regulacji powierzania pracy innego rodzaju, dochodzi do łamania praw pracowniczych** – czego nie daje się usprawiedliwić stanem epidemii. Przepisy kodeksowe zawierają bowiem rozwiązania, które należy stosować w przypadku szczególnych potrzeb pracodawcy, aby zapewnić pracownikom respektowanie ich praw.

VI.

Zlecenie urzędnikom i innym pracownikom sądów i prokuratur, na stanowiskach, które nie są związane z utrzymywaniem czystości, sprzątnięciem, odkażaniem takich prac może prowadzić do naruszenia obowiązku poszanowania godności pracownika. Przepis art. 42 § 4 Kodeksu pracy nie może stanowić podstawy do czasowego powierzenia pracownikowi o określonych kwalifikacjach sprzątnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 1997 r., I PKN 131/97).

VII.

Zdaniem organizacji związkowej takie działania w sądach czy prokuraturach, które jako organy władzy państwowej winny stać na straży przestrzegania przepisów prawa, a nawet orzekać lub kierować akty oskarżenia w sprawach ich łamania – budzi szczególne zaniepokojenie.

KOMISJA MIĘDZYzakładowa